

ser. 49⁽³⁾

Baxa Dibane history.

10-15

Ditaba tša ba xa Dibane

KB4/11

1/3

1 Dibane yo xo rêt waxo ka yêna mo, ke morwa wa kxoši ya Matebele Sebasa morwa Maraba wa pele. Mm'axwe o be a hlatlama mohumaxadi yo moxolo. Xo rile ka lapeng le lexolo xa xo bêtêxwa Maraba II, ka xo le le hlatlamaxo xwa bêtêxwa Dibane. Monna yo xo kwala xore ka mo sexaxešo se sepelaxo ka nthse, o neilwe seripa sa sethšaba xo se buša. Byale xo thwe monna yo e be e le monna-tau, a na le boxale byo bo makatšaxo. Sethšabana seo sa xaxwe le sôna se xalefile kudu mo marumong. Dintwana-ntwana tše dintši tše Matebele a a xa Maššane a di lwelêxo xa ba le Marabastata xo be xo fadišwa bana ba monna yo.

2 Ba kwala kudu ka ntwana ya Maxadimana xobane ôna Maxadimana a be a ratile xo fetša Matebele. Xo thwe a rile xo fihla ba fêêla, ba re xo kxoši: "Re kwele xore kxomo ya xaxo e xôna yeo e nwaxo byalwa. Kxomo yeo e be e le taodi ya dira. E be e sa tsoxe xe manaba a tla fetša sethšaba. Leina la yôna xo be xo thwe ke "Phuti," e rêtwa ka xore ke "Phuti ka duma Šaki Šakoleng, kxomo ya bo Mmakxoko a bo Ledwaba "Xo thwe a rile xe a fihla Maxadimana a re sethša ta. A re xo yêna mohumaxadi "Mmathšipi kxomo ye ya xaxo e tla tsoxa neng, " Yêna a re "Le sa hlaba" Xomme ka pale di rile xe di theoxa Dipharana-motaxa, mokxoši wa lla "i i i uuu Mošatê o a swa ya ba banna ba feditšwe ke Maxadimana, a bile a šetše a nametše xodimo xa dintlo. Tša fihla Ditlôla-molôra xwa lla selêpê le lerumô, Maxadimana a re "xaša" ba a tloša, ba bôna mokxômana Ex Lexadimana, a êma a re "Nthopeng ke kxomo" motho a re o kile a thopa ba ba kae?" A mo rêma ka selêpê a mo kxoba ka lefase. Ba fetša Maxadimana, noka

3 ya Motawane ya šala e êla madi fêla ya fetša lebaka le le teele xo sa nwe motho, meetse e le madi fêêla. Byale ba boya ba boloka bahu ba bôna xwa llwa xwa bušaa xwa humolwa.

Morwa wa Dibane e be e le Mathulamisa. Yêna xe a buša xwa ba le ntwana e kxolo dithšaba tše dintši tša tsoxêla sethšabana se sa Matebele. E be e le ba xa Mothiba, ba xa Dikxale, ba xa Molêpô le ba xa Mphahlêlê xo tee le ôna Maxadimana. Dithšaba tše tša rata xo fetšiša Matebele, fêla ôna a re ka xobane e le bo-mahlwa-a-di-bôna a pala ruri, le ka thušo ya Modimo yeo a

phelaxo. Ka tšatsi leo tša tšwa tša ikxêtha Diila-makhura-a-kxomo. Ba re xe ba re re pôta kamo, ba thenthe ruri, ba be ba bone xore marumô a makaka a xa a thšoše mohlabani. Ke moŕ le ba Matlaleng (Mafiri) ba bonthšitšexo boxale bya nnete le leratô xo kxoši.

4 Ka fao ntwā ya fenywa ke Matebele xomme dithšaba tšela tša boêla xaê ka manyami a maxolo ba tloxetše bahu ba ba sa balwexo ka moraxo, marumong a Matebele.

Mathulamışa yêna a bêlêxa morwa yoe a bitšwaxo Makadietša. Ke yeo a tsehyaxo kudu ka la Masenya. Yêna ke yeo a rêtwaxo ka xore: Makadietša-seala-sa hlôlô, Basotho ba re xe ba se bôna ba thšabe. Yêna o na le morwa yeo a bitšwaxo Lesiba, yêna o sa phela, ke mokxalabyê, fêla o sa kxwahlile, o na le barwa ba banê ba ba phelaxo yo maxolo o theeletšwe mokxalabyê Mathulamışa (Malesêla) ba dula xôna xa Mašāšane, morw'axwe le yêna o na le morwaxwe yeo a theeletšwexo mokxalabyê Dibane, yêna e sa le yo monyane kudu. Ba tloxetše tša boxoši b a lefase, ke bakriste ka moka, barwa ke ditithšêrê.

5 Serêto sa barwa ba Dibane (Matebele)
Dipharana motaxa

Dixôlôkwane we-e-e; Marota boteng A sa rotelexo motho, Dipharana motaxa. Namane tšaa xa Mma-mo-šala 'šopeng. Kxomo e tswaletše šokeng mohlana wa lewa ke maxokobu Madimu we-e-e! Maja kxomo-a-b-Lekxôlwane, Ditlôla molôra, Diila nakhura a kxomo Madimu we-e-e, Iiiuuu! Hee namane tša xa Mma-mo-šala-šopeng. Hee Dipharana motaxa Namane tša xa Mma-mo-šala-šopeng, Kxoxo tala se lale Morwa Dibanea Maxadima, Ke Moxeletlwa Mmuši wa xa Dibane, Ke Sengwapi sa Marota, kxoso tala se lale, Mahwibi a tšwa ke šikere selêpê. Yeo ke Mathulamışa, lethokxanya mooka, Motho xa a re a se na boxôrôxêlô, A tloxa ka xo hlwa a itia thšwene. Aheerā-se-tla le kxomo mm'axo a hwile, Ngwan axa Ngwan a Sephokamollo a Tubatse,

Ngwan'a bo Pudiša budiša Mohloxaneng,

Ngwana bo Ramahlw-a-di-hlaba

A Dibane a Maxadima. Madimu we-e-e

Di-ya-dira xa e xadime moraxo.

Thoxoro seboko motho wa bo Mathselana.

6 Sefoša mesôbê, se re O le mapotiyala wa xadima.

Madimu we-e-e! Hee Dipharana motaxa,

Ke Sekakampa sa monye Maroteng.

Mpa ke lešaka la bo Moxeletlwa,

Pitša e nthso ya mešidi ka xohle

Axee! Dixolokwane tša kxomo

Ke ba-b- Makadietša'a seala sa hlôlô,

Basotho ba re xe ba se bôna ba thšabe,

Bo Thšukudu mohlaleng'a Sekhabana,

Le bo Lekaba Madimetša,

Mma-mo-rwadi-wa mabêlê,

Pap'axwe Lesiba ke Sexaxapa.

O dutše Lekxwareng'a Tibana.

Iiiuu axee! Ditiôla melôra

Ke ba bo Motla'a molom'a polase

Ra-se-tla le pitša. Xa Otle le pitša, moxopo o kae?

E tšwa-xôna di-tšwa pitseng,

Dijêlwa moxopong

Hee Dipharana motaxa, Madimu weee!

Hee Marota-boteng, a sa rotelexo motho

Ke ba xa kxoxo tala se lale

Morwa Dibane a Maxadima, Sengwapi sa

Marota, Mahwibi a tšwa ke šikere selêpê.

END. S. 49.